

הלכות עדות פֶּרֶק כא

א. שְׁנַיִם שֶׁהֶעִידוּ שֶׁגֵּרַשׁ פְּלוֹנִי אֶשְׁתּוֹ וְלֹא נָתַן לָהּ כֶּתֶבָּהּ, וְהוֹזְמוּ, וְהָלֹא בֵּין הַיּוֹם בֵּין לְמָחָר, אִם גֵּרַשׁ סוּפוֹ לִתֵּן כֶּתֶבָּהּ אוֹמְרִין כִּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן בְּכֶתֶבָּתָהּ שְׁלֹזוֹ כְּשֶׁתִּמְכֹּר אוֹתָהּ בְּטוֹבַת הַנִּיּוֹה, וּמְשַׁלְּמִין אֶת דְּמֵי טוֹבַת הַנִּיּוֹה זֶה.

ב. וּמִשְׁעָרִין בְּאִשָּׁה וּבְכֶתֶבָּתָהּ, שָׂאֵם הִיתָה הָאִשָּׁה חוֹלָה אוֹ זָקְנָה, אוֹ שֶׁהָיָה שָׁלוֹם בֵּינָה לְבֵין בַּעֲלָהּ אֵין דְּמֵי הַכֶּתֶבָּהּ כְּשֶׁתִּמְכֹּר, כִּמּוֹ דְּמִיָּה אִם הִיתָה הָאִשָּׁה בְּרִיאָה וְקִטְנָה, אוֹ יֵשׁ בֵּינֵיהֶן קִטְטָה: שְׁזוֹ קְרוֹבָה מִן הַגְּרוּשִׁין, וְרַחוּקָה מִן הַמֵּיתָה.

ג. וְכֵן אֵין טוֹבַת הַנִּיּוֹה שְׁלִכְתָּבָהּ הַמְּרֻבָּה, כְּפִי טוֹבַת הַנִּיּוֹה שְׁלִכְתָּבָהּ הַמּוֹעֲטָה, שָׂאֵם הִיתָה כֶּתֶבָּתָהּ אֶלֶף וְהָרִי הִיא נִמְכֶּרֶת בְּטוֹבַת הַנִּיּוֹה בְּמֵאָה, אִם הִיתָה מֵאָה אֵינָה נִמְכֶּרֶת בַּעֲשָׂרָה אֶלָּא בְּפָחוּת. וְדֹבָרִים אֵלּוּ, כְּפִי מַה שִּׁישְׁעֶרוּ הַדִּינִין.

ד. הֶעִידוּ עַל זֶה שֶׁהוּא חַיֵּב לְפִלוֹנִי אֶלֶף זֹז, עַל מִנַּת לִתֵּן מִכָּאן וְעַד שְׁלוֹשִׁים יוֹם, וְהָלוּהָ אוֹמֵר, עַד חֲמֵשׁ שָׁנִים אַחֵר הַשְּׁלוֹשִׁים יוֹם, וְנִמְצְאוּ זִמְמִין אוֹמְדִין כִּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן וַיְהִי בְיָדוֹ אֶלֶף זֹז חֲמֵשׁ שָׁנִים, וּמְשַׁלְּמִין כֵּן לָלוּהָ. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזָה.

ה. הֶעִידוּ עַל שׂוֹרוֹ שְׁלֹזָה שְׁנֵגַח, וְנִמְצְאוּ זִמְמִין מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק; וְאִם אֵין הַשׂוֹר שׂוֹרָה חֲצִי נֶזֶק מְשַׁלְּמִין דְּמֵי הַשׂוֹר בְּלֶבֶד, שְׂאֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא מִגּוּפוֹ. לְפִיכָךְ אִם הֶעִידוּ עָלָיו שֶׁאֵכֵל פְּרוֹת, אוֹ שֶׁבֶר כָּלִים כְּדֶרֶךְ הַלּוֹכוֹ מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזָה.

ו. הֶעִידוּ עַל פְּלוֹנִי שֶׁהִפִּיל שֵׁן עֶבְדּוֹ, וְאַחֵר כֵּךְ סָמָא אֶת עֵינוֹ, וְהוֹזְמוּ מְשַׁלְּמִין לְאֲדוֹן דְּמֵי הָעֶבֶד, וּדְמֵי עֵינוֹ. הֶעִידוּ שֶׁסָּמָא אֶת עֵינוֹ, וְאַחֵר כֵּךְ הִפִּיל אֶת שֵׁנוֹ, וְהוֹזְמוּ, וְנִמְצָא הַדָּבָר הַפֶּךְ, שֶׁהָאֲדוֹן הִפִּיל אֶת שֵׁנוֹ, וְאַחֵר כֵּךְ סָמָא אֶת עֵינוֹ מְשַׁלְּמִין דְּמֵי עֵין לָעֶבֶד. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזָה.

ז. עַדֵי קִנּוּי וְסִתְיָרָה שֶׁהוֹזְמוּ, לוֹקִין. בָּא עַד אֶחָד וְהֶעִיד שְׁזִנְתָּ אַחֵר הַקִּנּוּי וְהִסְתִּירָה, וְנִמְצָא אוֹתוֹ הָעַד זִמְמָם מְשַׁלֵּם כֶּתֶבָּתָהּ. הָיוּ שְׁנַיִם, הֵן עַדֵי הַקִּנּוּי וְהִסְתִּירָה וְהִטְמָאָה, וְנִמְצְאוּ זִמְמִין מְשַׁלְּמִין כִּנְגַד הַכֶּתֶבָּהּ, וְאֵין לוֹקִין. וְלָמָּה לֹא יִהְרָגוּ, וְהָרִי הֶעִידוּ בְּטִמְאָה לְפִי שֶׁלֹּא הִתְרוּ בָּהּ.

ח. שְׁנַיִם שֶׁהֶעִידוּ עַל זֶה שֶׁגֵּנֵב וְטִבַּח אוֹ מָכַר, וְהוֹזְמוּ מְשַׁלְּמִין לוֹ אֶת הַכֶּל. הֶעִידוּ שְׁנַיִם שֶׁגֵּנֵב, וְהֶעִידוּ שְׁנַיִם אַחֲרִים שֶׁטִּבַּח אוֹ מָכַר, וְהוֹזְמוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ הָרִי הָרֵאשׁוֹנִים מְשַׁלְּמִין לוֹ תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְהָאֲחֵרוֹנִים מְשַׁלְּמִין תְּשֻׁלוּמֵי שְׁנַיִם אוֹ שְׁלוּשָׁה.

ט. הוֹזְמוּ הָאֲחֵרוֹנִים בְּלֶבֶד הָרִי הַגֵּנֵב מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְהָעִידִים הָאֲחֵרוֹנִים מְשַׁלְּמִין לַגֵּנֵב תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. נִמְצָא אֶחָד מִן הָאֲחֵרוֹנִים זִמְמָם, בְּטִלָּה עֲדוּת שְׁנִיָּה; נִמְצָא אֶחָד מִן הָרֵאשׁוֹנִים זִמְמָם, בְּטִלָּה כָּל הָעֲדוּת שָׂאֵם אֵין גִּנְבָּה, אֵין הִטְבִּיחָה אוֹ הִמְכִּירָה מַחֲבִיבָה אוֹתוֹ לְשָׁלֵם כָּלוּם.

י. שְׁנַיִם שֶׁהֶעִידוּ שֶׁאֵכֵל זֶה שְׂדֵה זֶה שְׁלוֹשׁ שָׁנִים, וְנִמְצְאוּ זִמְמִין מְשַׁלְּמִין לְבַעַל הַשְּׂדֵה דְּמֵי הַשְּׂדֵה. הֶעִידוּ שְׁנַיִם שֶׁאֵכֵלָה שְׂנָה רֵאשׁוֹנָה, וְשְׁנַיִם שֶׁאֵכֵלָה שְׂנָה שְׁנִיָּה, וְשְׁנַיִם שֶׁאֵכֵלָה שְׂנָה

שְׁלִישִׁית, וְהוֹזְמוּ כָּלם מִשְׁלֵשִׁין בִּינִיהֶן: שָׂאף עַל פִּי שְׁעֵדוֹת
הַחֲזָקָה שְׁלוֹשׁ עֵדוּת, הָרִי הֵן כְּעֵדוֹת אַחַת לְהִזְמָה.

יא. לְפִיכֹךְ שְׁלוֹשָׁה אַחִים, וְאַחַד מִצְטָרֵף עִם כָּל אֶחָד וְאַחַד
מֵהֶן וְהַעֲדוּ בַשָּׁנָה שָׁנָה הָרִי אֵלּוּ שְׁלוֹשׁ עֵדוּת, וְתִתְקִים בָּהֶן
הַחֲזָקָה. וְהֵם כְּעֵדוֹת אַחַת לְהִזְמָה: שְׂאֵם הוֹזְמוּ כָּלם הָרִי שְׁלֹשָׁה
הָאֲחִין מִשְׁלָמִין חֲצִי דְמֵי הַשָּׂדֶה, וְזֶה שֶׁנִּצְטָרֵף עִם כָּל אֶחָד מֵהֶן
מִשְׁלֵם חֲצִי דְמִיָּה.

יב. שְׁלוֹשׁ כֶּתִי עֵדִים שְׁנֵתִקִּים בְּעֵדוּתָן שְׁשׁוֹר זֶה מוֹעֵד, וְנִמְצָאָה
כֶּת רֵאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה זִמְמִין כָּלָן פְּטוֹרִין. נִמְצָאוּ שְׁלֹשָׁתָן זִמְמוֹת,
כָּלָן חִיבִין לְשֵׁלֶם חֲצִי נֶזֶק שָׂאף עַל פִּי שְׁהוּא תָם, מִשְׁלֵם חֲצִי
נֶזֶק. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁהִיו כָּלָן רוֹמְזִין זֶה אֶת זֶה, אוֹ
שְׁבָאוּ רְצוּפִין, אוֹ שִׁהִיו מִכִּירִין בַּעַל הַשׁוֹר וְלֹא הִפִּירוּ הַשׁוֹר.
אֲבָל אִם אֵין שָׁם אֶחָד מֵאלוּ, הָרִי כֶּת רֵאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה פְּטוֹרִין
שְׁהָרִי הֵם אוֹמְרִין, לֹא בָּאנוּ אֵלָּא לְחִיבּוֹ חֲצִי נֶזֶק, וְלֹא יִדְעֵנוּ
שֶׁתְּבוּא כֶּת אַחֲרָת, וַיַּעֲשֶׂה מוֹעֵד.

יג. וְכֵן שְׁנַיִם שֶׁהַעֲדוּ בֵּין סוֹרֵר וּמוֹרֶה עֵדוֹת הָרֵאשׁוֹנָה, וּבָאוּ
שְׁנַיִם אַחֲרֵים וְהַעֲדוּ עָלָיו עֵדוֹת הָאַחֲרוֹנָה שְׁבָה יִהְיֶה, וְהוֹזְמוּ
שְׁתֵּיהֶן כֶּת הָרֵאשׁוֹנָה לוֹקָה, וְאֵינָה נִהְרָגָת, מִפְּנֵי שִׁיכּוּלִים לוֹמַר,
לְהִלְקוֹתוֹ בָּאנוּ; אֲבָל כֶּת אַחֲרוֹנָה נִהְרָגָת, שֶׁעַל פִּיהֶם בְּלֶכֶד הוּא
נִהְרָג. הִיתָה הַכֶּת הָאַחֲרוֹנָה אֲרֻבָּעָה, שְׁנַיִם אוֹמְרִים בְּפָנֵינוּ גִּנְבָה,
וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים בְּפָנֵינוּ אֲכָל, וְהוֹזְמוּ כָּלָן נִהְרָגִין.

יד. הַעֲדוּ שְׁנַיִם שְׁגָנָב זֶה נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וּמִכָּרוּ, וְהוֹזְמוּ הָרִי
אֵלּוּ נִחְנָקִין. הַעֲדוּ שְׁנַיִם שְׁגָנָבוּ, וְהַעֲדוּ שְׁנַיִם אַחֲרֵים שְׁמִכָּרוּ
בֵּין שְׁהוֹזְמוּ עַדִי גִּנְבָה, בֵּין שְׁהוֹזְמוּ עַדִי מִכִּירָה כָּל כֶּת מֵהֶן
שְׁהוֹזְמָה נִהְרָגָת, שֶׁהַגִּנְבָה הִיא תַּחֲלַת חִיּוּבוֹ שְׁלֹזָה מִיתָה.

טו. הַעֲדוּ שְׁנַיִם שְׁמִכָּרוּ לָזֶה הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְהוֹזְמוּ, וְלֹא הָיוּ שָׁם
עֵדִים שְׁגָנָבוּ הָרִי אֵלּוּ פְּטוֹרִין: שְׂאֵפְלוֹ לֹא הוֹזְמוּ, לֹא הָיָה זֶה
נִהְרָג, מִפְּנֵי שִׁיכּוּל לוֹמַר, עַבְדִּי מִכָּרְתִּי. בָּאוּ עַדִי גִּנְבָה אַחֵר
שְׁהוֹזְמוּ עַדִי מִכִּירָה אֵפְלוֹ רָאִינוּ אוֹתָן רוֹמְזִין זֶה אֶת זֶה, אֵינָן
נִהְרָגִין.

טז. מוֹצִיא שֵׁם רָע עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁהִבִּיא עֵדִים שְׁזִנְתָה כְּשֶׁהִיא
אֲרוּסָה, וְהִבִּיא הָאֵב עֵדִים וְהִזְיָמוֹם הָרִי עַדִי הַבַּעַל נִהְרָגִין.
חֲזַר וְהִבִּיא הַבַּעַל עֵדִים, וְהִזְיָם עַדִי הָאֵב הָרִי עַדִי הָאֵב נִהְרָגִין,
וּמִשְׁלָמִין מִמּוֹן לַבַּעַל: נִהְרָגִין, מִפְּנֵי עַדִי הַבַּעַל שֶׁנִּגְמַר דִּינָם
לְהַרְיָגָה בְּעֵדוּתָן, וּמִשְׁלָמִין קָנָם, מִפְּנֵי שֶׁנִּגְמַר דִּין הַבַּעַל לְשֵׁלֶם
קָנָם בְּעֵדוּתָן; וְנִמְצָאוּ נִפְשׁוֹת לָזֶה, וּמִמּוֹן לָזֶה.

יז. וְכֵן שְׁנַיִם שֶׁהַעֲדוּ עַל זֶה שֶׁבַּעַל נַעֲרָה מֵאַרְסָה, וְהוֹזְמוּ
נִהְרָגִין, וְאֵין מִשְׁלָמִין; בַּעַל בָּתּוֹ שְׁלִפְלוֹנִי, וְהוֹזְמוּ נִהְרָגִין,
וּמִשְׁלָמִין הַקָּנָם לְנִטְעָן. פְּלוֹנִי רַבַּע הַשׁוֹר, וְהוֹזְמוּ נִסְקָלִין, וְאֵין
מִשְׁלָמִין; שׁוֹרוֹ שְׁלִפְלוֹנִי נִסְקָלִין, וּמִשְׁלָמִין דְּמֵי הַשׁוֹר לַבַּעַל
הַשׁוֹר. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצָא בָּזֶה.